

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

До проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законів України стосовно приведення статусу Державного бюро розслідувань у відповідність до вимог Конституції України ”

1. Обґрунтування необхідності прийняття акту

Законом України «Про Державне бюро розслідувань» визначено, що Державне бюро розслідувань (далі – ДБР) є державним правоохоронним органом. Також, передбачено повноваження Президента України призначати та звільняти з посади Директора ДБР.

Водночас, Конституційний Суд України неодноразово висловлював чітку позицію, що повноваження Президента України визначаються виключно Конституцією України і не можуть розширюватись законом або іншим нормативно-правовим актом. Відповідні позиції Конституційний Суд України підтвердив і у своєму рішенні (рішення від 28.08.2020 року №9-р/2020 у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Указу Президента України «Про призначення А. Ситника Директором Національного антикорупційного бюро України».

Крім того, у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань) вимогам статей 157 і 158 Конституції України (висновок 7-в/2019) Конституційний Суд України зазначив, що «...опосередковане підпорядкування Національного антикорупційного бюро України та Державного бюро розслідувань Президенту України через призначення і звільнення керівників створить загрозу незалежності цих органів, призведе до концентрації виконавчої влади у Президента України, його конкуренції з органами виконавчої влади, а отже, до нівелювання гарантій прав і свобод людини і громадянина».

Також відповідно до рішення Конституційного Суду України №5-р/2019 «кожний орган державної влади має належати до однієї з гілок влади (законодавчої, виконавчої чи судової) або мати особливий статус, окремо визначений Основним Законом України». З огляду на те, що ДБР не має особливого статусу, визначеного Конституцією України, він може бути створений виключно як орган виконавчої або судової влади. Створення органу, який не вкладається в конституційну систему поділу влади, суперечить статтям 5, 6, 8, частині другій статті 19, статтям 85, 106 Конституції України.

Конституція України не наділяє Президента України повноваженнями призначати чи звільняти Директора ДБР, а відтак положення Закону України «Про Державне бюро розслідувань» не відповідають Конституції України.

Разом із тим, Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення статусу Національного антикорупційного бюро України у відповідність з вимогами Конституції України» № 1810-IX від 19.10.2021, який виправляє цю ситуацію по відношенню до Національного антикорупційного бюро України (далі – НАБУ), та приводить норми законодавства у відповідність до Конституції України. Вказаним Законом змінюються норми Закону України «Про Національне антикорупційного бюро України» що до: статусу органу, призначення його директора, положення про комісію по відбору директора НАБУ, тощо.

Враховуючи наведене, необхідним є внесення змін до Закону України «Про Державне бюро розслідувань» з метою приведення у відповідність до Конституції України та правових позицій Конституційного Суду України.

Також, проектом вносяться зміни до вимог проведення конкурсу на призначення директора ДБР. Ці зміни покликані забезпечити більш прозорий та кваліфікований добір кандидатів та сприятиме підняттю рівня довіри до результатів конкурсів. Це, в свою чергу сприятиме підняттю рівня довіри до ДБР.

2. Цілі і завдання прийняття акту

Проект Закону України спрямований на усунення суперечностей між Законом України «Про Державне бюро розслідувань» та Конституцією України, удосконалення процедури добору кадрів до ДБР.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту акту

Проектом закону пропонуються заміни в окремих статтях Закону України «Про Державне бюро розслідувань»; Закону України «Про державну службу»; Закону України «Про Кабінет Міністрів України», що допоможе вдосконалити діяльність та якість роботи ДБР.

Зокрема, це: Зміна статусу ДБР; вдосконалена процедура призначення голів ДБР; вдосконалена процедура добору працівників ДБР, тощо.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

У цій сфері правового регулювання діє Конституція України, Закон України «Про Державне бюро розслідувань» та Закону України «Про державну службу», Закон України «Про Кабінет Міністрів України».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акту

Прийняття цього законопроекту дозволить усунути невідповідність деяких положень Закону України «Про Державне бюро розслідувань» нормам Конституції України, забезпечити сталість та безперервність діяльності ДБР, належно втілити гарантії незалежності ДБР, виконати міжнародні зобов'язання України та імплементувати у повному обсязі міжнародні стандарти щодо незалежності антикорупційних органів, знизити рівень корупції в Україні завдяки забезпеченню ефективності та неупередженості діяльності ДБР, підвищити довіру до слідчих інституцій та органів влади загалом.

Народні депутати України

**Осадчук А.П.
та інші.**

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Осадчук Андрій Петрович

Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000A1931006C7B8F00

Дійсний до: 29.01.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 220д9/1-2022/31710 від 03.02.2022

825024